УДК 323.21

ЕКОЛОГІЗМ ЯК НОВА СОЦІАЛЬНО–ПОЛІТИЧНА ПАРАДИГМА РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

ECOLOGY AS A NEW SOCIAL AND POLITICAL PARADIGM OF SOCIETY DEVELOPMENT

Денисюк С. Г.,
доктор політичних наук,
професор, Вінницький національний технічний університет (Вінниця, Україна),
e–mail: svetadenisiyk@gmail.com,
ORCID: 0000–0002–1489–2236

Denysiuk S. G.,
Doctor of Political Sciences, Professor, Vinnytsia National Technical University (Vinnytsia, Ukraine),
e–mail: svetadenisiyk@gmail.com,
ORCID: 0000–0002–1489–2236

Проаналізовано теоретичне і практичне значення категорії «екологізм». Визначено, що його слід вважати новою соціальною парадигмою, здатною забезпечити нормальне існування людини у співробітництві з природою. Розкрито положення про те, що екологізм сьогодні виступає в якості політичною доктрини чи ідеології, в основі якої лежать екологічні поняття, перш за все, ідея зв'язку між людством і світом природи. Підкреслюється важливе значення феномену екологізму як особливого типу світогляду, який ґрунтується на активній життєвій позиції громадян щодо відстоювання своїх, насамперед, екологічних прав. Показано, що в умовах сучасного політичного процесу в нашій країні екологізм виявляє себе, перш за все, як громадсько–політичний рух, орієнтований на розв'язання екологічних проблем суспільства.

Ключові слова: *екологія, екологізм, доктрина, ідеологія, парадигма, екоцентризм, суспільна свідомість.*

The theoretical and practical significance of the category «ecologism» is analyzed. It is determined that it should be considered a new social paradigm capable of ensuring the normal existence of a person in co–operation with nature. The article states that ecologism today acts as a political doctrine or ideology based on environmental concepts, first of all, the idea of the connection between humanity and the world of nature. Emphasizes the importance of the phenomenon of ecology as a special type of worldview, which is based on the active life position of citizens in defending their, first of all, environmental rights. It is shown that in the conditions of the modern political process in our country ecologism manifests itself, first of all, as a public–political movement oriented towards solving environmental problems of society.

Keywords: *ecology, ecology, doctrine, ideology, paradigm, ecocentrism, public consciousness.*

Постановка проблеми. Ознакою будь–якого організованого суспільства є наявність домінуючої парадигми, як система понять і уявлень, які властиві певному періодові розвитку науки, культури, цивілізації і яка у концентрованому вигляді містить у собі цінності, традиції, вірування. Наприклад, головною космологічною парадигмою, яка формує нашу сьогоднішню картину світу, можна вважати теорію «великого вибуху». Прикладом застарілої парадигми може слугувати ще відносно недавно популярна модель плоскої землі, такої, що знаходиться у центрі світобудови.

Парадигми змінюються. Пошук нової парадигми, як правило, пов'язаний із необхідністю знайти відповіді на нові виклики, які ставить дійсність, з урахуванням тих проблем, що накопичилися, й вирішити які за допомогою старої парадигми не представляється можливим. Із цієї точки зору такий феномен, як «екологізм» слід вважати новою соціальною парадигмою, здатною забезпечити нормальне існування людини у співробітництві з природою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Джерельну базу дослідження складають, перш за все, наукові праці теоретиків екологізму Р. Аллена, В. Дамьє, У. Дугласа, Б. Коммонера, Н. Моісеєва, А. Печчеї, Ф. Сен–Марка, А. Урсула, Г. Хейфлінга, Т. Розака, В. Шумахера, А. Горца та інших.

Особливим пунктом у генезі сучасного екологічного дискурсу виступили для нас численні концепції, що становлять інтелектуальну основу сучасного енвайронменталізму («зеленої політики») й ті, що так чи інакше, є дотичними до нього. Серед представників цього напрямку найбільше значення для цієї роботи мали твори Р. Аттфілда, М. Букчина, Е. Голдсміта, А. Горця, Ж. Дорста, Ж. Зіна, Г. Йонаса, Б. Коллікота, Ф. Кустона, Ж. Марша, А. Нейса, Я. Озона, Ф. ван Паріса, Р. Ріботто, П. Тейлора, Л. Феррі, У. Фокса, Д. Еренфельда.

У працях вітчизняних суспільствознавців до недавнього часу був відсутній системний, об'єктивний аналіз екологізму. Зазвичай, останній досліджувався у межах загальноінформативного й історичного підходів (праці С. Аврамової, В. Литвина, С. Середи, Б. Скляренко, В. Шибко та ін.) Сьогодні можна спостерігати зміну тенденції – від описовості до філософської оцінки суті екологізму. Особливий інтерес становлять праці З. Балабаєвої, І. Ісакової, Г. Вайнштейна, Л. Вдовиченко, А. Костіна, І. Савельєвої.

Характеристики екологізму як соціально–політичного феномену відображені у наукових працях В. Весніна, Л. Гінцбєрга, С. Забеліна, А. Качинського, О. Нечипоренко, Н. Тіхонової, О. Гіндес, Ю. Горбаня, Т. Перга, В. Кравціва, Л. Поппера, М. Хилька та інших дослідників.

Разом з тим, аналіз нині існуючої літератури присвячений окресленій нами проблеми, що виразно демонструє недостатній ступінь розробленості питань, пов'язаних із розвитком процесу взаємодії гуманістичного та екологічного стилів мислення на сучасному етапі, досі відсутні спеціальні фундаментальні роботи з екологізму, що слугувало підставою для вибору теми статті.

Отже, виходячи із цього, **метою статті** є аналіз екологічних параметрів певних соціокультурних змін, екологізму як соціально–політичної парадигми, в основі якої знаходиться не лише нове, ціннісне ставлення до навколишнього середовища і формування відповідної екологічної культури громадян, а в тому числі прийняття оптимальних політичних рішень у царині екологічних проблем, формування екологічної свідомості та культури.

Виклад основного матеріалу. Еволюція людської свідомості – від найдавніших уявлень про єдність із природою у бік антропоцентризму привела – до утвердження ідеї протиставлення людини навколишньому світу і його переваги над ним. У Новий час у суспільній свідомості Західного світу міцно закріпилася, так звана, Парадигма людської винятковості (Human Exceptionalism Paradigm, HEP), згідно з якою вищою цінністю є

людина. Індустріальний шлях розвитку, на який в цей історичний період встали країни Заходу, а слідом за ними і майже весь світ, припускав ставлення до компонентів природи виключно як до ресурсів промислового виробництва.

Сучасна екологічна свідомість відзначається зрушенням у бік екоцентризму. Це – паросток нового світогляду, доказ «дорослішання» людства. Етапи подібного «дорослішання» наочно проявилися у таких вченнях:

– вчення про ноосферу (П. Тейяр де Шарден, Е. Леруа, В. І. Вернадський і ін.);

– американський енвайронментальний консерватизм (Пауелл, Пиншо, Пітулла, Ріорданс, Фернан та ін.);

– біоцентризм (Лоу, Кетлін, Елліст та ін.);

– універсальна етика (Ганді, Торо, Швейцер та ін.);

– екологізм.

Саме складність, суб'єктивність сприйняття екологічної проблематики породжують різні підходи до аналізу її концепцій, стратегічних програм для розв'язання суперечностей у системах «людина–природа», «суспільство–довкілля», що актуалізує дослідження екологізму, як нової парадигми розвитку не лише певного суспільства, але й всієї цивілізації, так і пошук механізмів політичного впливу щодо оптимізації цих систем.

Сьогодні ж погіршення якості довкілля, деградація природних ресурсів, збільшення кількості природних катастроф і аномалій, проблеми із станом здоров'я населення свідчать про втрату гармонії між людиною і природним середовищем. Ці питання актуалізують пошук такого шляху розвитку людства, таких політичних механізмів, які б забезпечили гомеостаз біосфери, органічно поєднували у собі природні, культурно–антропогенні, суспільно–політичні фактори соціодинаміки [1, с. 4].

Сучасне наукове осмислення понять надає багатьом термінам безліч відтінків. Термін «екологія» у цьому контексті – не виняток. Відомо, що він означає одну з галузей знання, що вивчає тварин і рослин у природному середовищі, або є вченням про загальні принципи існування людини на Землі в усьому різноманітті аспектів її життєдіяльності [2, с. 457]. Однак поняття «екологія» з часом набув політичного відтінку, оскільки містить цілий спектр різних сфер, аспектів і проблем.

Існує тісний взаємозв'язок між поняттями «екологія» та «екологізм», які, тим не менше, не тотожні. Можна погодитись із твердженнями науковців, що екологізм виступає політичною доктриною чи ідеологією, в основі якої лежать екологічні поняття, перш за все, ідея зв'язку між людством і світом природи. Тут людина є частиною природи, а не її «господарем». Іноді так висловлюються й про енвайроменталізм (enviromentalism). Припускають, що екологізм походить з екоцентричної перспективи, а енвайроменталізм – з ідеї збереження природи.

Згідно із визначенням О. Андроса, екологізм є особливим типом світогляду, який ґрунтується на взаємозв'язку людини та природи, активній життєвій позиції щодо відстоювання своїх громадянських, зокрема екологічних, прав, наукова обґрунтованість як головний момент у виробленні механізмів взаємин людини та природи. Екологізм може бути світоглядом, ідеологією [3, с. 48; 4, с. 15–16], основоположними ознаками якого є субсоцієтальність і транснаціональність, що надають йому можливість претендувати на роль ідеології, яка об'єднає великі групи людей різних рас, національностей та класів [4, с. 47].

Виходячи із мети екологізму, виокремимо низку завдань: просвіта населення, вироблення та втілення місцевих ініціатив (так званий, рух «коренів», або roots), мирний супротив корпораціям, які забруднюють та загалом дестабілізують довкілля, збройний супротив корпораціям («республіка антиглобалістів» у штаті Чіапас (Мексика), тобто незалежна від центральної влади територія, створена зусиллями озброєних мешканців), акції екологічного саботажу, вплив на глобальну політику [3, с. 49].

Проте головною проблематикою екологістських рухів і партій є їх діяльність в інституціоналізованих формах – у вигляді громадських ініціатив, організацій і політичних партій. Тут важливо запропонувати ефективне розв'язання актуальних екологічних проблем і скласти для кожної країни спеціальну програму, що міститиме механізми розв'язання соціально–політичних та екологічних загроз, перед якими опинилося людство.

Проте постає питання: як такі рухи можуть впливати на прийняття політичних рішень, якими механізмами впливу вони володіють? Наприклад, суспільно–політичний аспект екологізму цікаво прослідкувати на прикладі короткочасного піднесення цієї ідеології в колишньому СРСР періоду Перебудови. На відміну від Заходу, в Радянському Союзі не могло виникнути ніяких альтернативних політичних рухів, тим більше легальної екологічної політичної партії. Через це екологістський рух спочатку реалізовувався в межах незаборонених владою громадських об'єднань. Появі масового екологістського руху передувала тривала діяльність радянських професійних природоохоронних об'єднань, таких як Українське товариство охорони природи, Всеросійське товариство охорони природи, молодіжні дружини охорони природи тощо. Активісти цих громадських об'єднань займалися просвітницькою діяльністю, а також боролися проти порушень законодавства про охорону природи, браконьєрства, незаконної вирубки дерев, знищення дикої флори і фауни, занесеної до Червоної Книги тощо [5].

В країнах Західної Європи – навпаки: головними механізмами є вплив на масову свідомість та на прийняття відповідних законів внаслідок діяльності громадських організацій, рухів і політичних партій екологістського спрямування. Поміркований напрям екологістських рухів значно розвинувся, інтегрувавшись до владних структур, інституціоналізувавши свою діяльність і екологічні інтереси населення у вигляді політичних партій [6].

Вплив ідей екологізму на суспільно–політичний курс держави, пріоритети країни є наслідком зростання соціально–політичної активності зеленого руху, а також аналізу владних відносин, доведення того, що демократично розвиненому суспільству необхідно відмовитись від силових принципів у політиці, від ідеї панування над природою, хижацького ставлення до неї. Такому визнанню парадигми екологізму посприяла і екополітологія, яка займається теоретичним осмисленням і пошуком оптимальних методів розв'язання екологічних проблем за допомогою політичних підходів і механізмів [2, с. 459].

Людство завжди переймалось охороною довкілля, що виявлялось у різних формах протягом історії людства. Наприклад, в Європі король Англії Едуард I заборонив спалювання морського вугілля прокламацією в Лондоні у 1272 р., після того, як дим став проблемою. Відомо, що арабські медичні трактати у IX–XIII ст., які стосуються екології, включаючи забруднення, були написані Аль–Кінді, Куста ібн Лукою, Аль–Разі, Ібн Аль–Джаззар, аль–Тамімі, аль–Масихи та іншими. Їх праці охопили низку питань, пов'язаних із забрудненнями повітря, води, ґрунту, неправильним поводженням з твердими побутовими відходами та оцінкою їх впливу на навколишнє середовище у певних населених пунктах [7].

Стосовно перших кроків реалізації екологізму у галузі права, то наприкінці XIX ст. був прийнятий перший закон про збереження дикої природи. Зоолог Альфред Ньютон опублікував серію досліджень про доцільність створення «близького часу» для збереження аборигенних тварин у період з 1872 по 1903 рік. Його пропаганда законодавства, спрямованого на захист тварин від полювання під час шлюбного сезону, привела до формування Королівського товариства захисту птахів і вплинуло на прийняття Закону про збереження морських птахів у 1869 р. в якості першого закону у світі про захист природи.

Ті рухи і організації, що тепер називають «Зеленим рухом», стартували у кінці 1960–х років в Австралії, Новій Зеландії та країнах Західної Європи. Їх поява була тісно пов'язана з протестами 1968 року, течією нових лівих в Західній Європі і Північній Америці і зародженням нових соціальних рухів. Ці загальні терміни позначають досить різні групи, які були в основному позапарламентними і розробляли нові політичні ідеї та стратегії різного напрямку, зокрема, місцеві студентські групи. ідеологічна доктрина сучасного екологізму не є ще досить струнокою, структурно–логічною побудовою; не вистачає послідовності, чіткості, всебічного розгляду і узгодженості окремих частин цього теоретичного утворення, що формується.

Фінансування екологічних організацій відбувається переважного шляхом закордонної допомоги у вигляді «грантів», хоча є й благодійна допомога з боку громадян, зокрема, підприємців. Таке джерело фінансування сприяє активному поширенню «зелених» на території країни, визначаючи як їх географію, так й чисельність організацій.

Сьогодні у діяльності екологічних рухів крім природоохоронної чітко виражена політизована діяльність, орієнтована на боротьбу за владу. Процес політизації зеленого руху привів до того, що, наприклад, у Росії з'явилась низка радикальних політизованих екологічних течій, починаючи від «темно–зелених» і «еко–фашистів», які вимагають скорочувати населення Землі, і, закінчуючи «червоно–зеленими», які прагнуть знайти шлях соціального розвитку суспільства відповідно до природних умов (ноосфери). Деякі науковці вважають, що в Росії нині домінують «темно–зелені», які «підім'яли під себе» екологічну проблематику, організовуючи протести і вимагаючи консервації навколишнього середовища [8, с. 128]. Нині досить часто екологічну тематику намагаються використовувати в якості механізму боротьби з владною елітою і просто конкурентної боротьби.

Накладає свій негативний відбиток на сприйняття суспільством екологічних організацій і проблема походження грошей, на які організації виконують свою діяльність. Близько 90% надходжень до Всесвітнього фонду природи (WWF) і Грінпіс здійснюються з–за кордону, у списку «грантодавців» багато урядових організацій інших держав. Це пояснює ситуацію, чому екологічні неурядові організації часто не користуються достатньою довірою з боку громадян та іноді підпадають під економічний і адміністративний тиск з боку влади.

Стимулювання Заходом екологічних груп та громадських ініціатив соціально–політичного спрямовування стало помітною тенденцією у розвитку екологізму. Цьому сприяє весь досвід організацій екологістів на Заході, де «зелені» утворюють сильні фракції у парламентах низки держав і в Європарламенті. Лідери «зелених» прагнуть стати силою, що визначає прийняття політичних рішень, таких, наприклад, як відмова від атомної енергетики у Німеччині. До прикладу, в США на перших виборах Дж. Буша–молодшого «зелені», які отримали всього 2% підтримки, не дали перемогти А. Гору і, тим самим, змінили політичний ландшафт цієї держави [9].

У Німеччині «зелені» зайняли друге місце з майже 21% голосів після партії Ангели Меркель. Кожен третій виборець молодше 30 років голосував саме за них. Під час кампанії 90 провідних німецьких зірок YouTube закликали голосувати за сили, які з увагою ставляться до проблем довкілля. Вони також виступили проти ультраправої «Альтернативи для Німеччини», яка, за їхніми словами, заперечує зміни клімату. Отже, німецькі «зелені», а саме «Союз–90»/«зелені», стали головними тріумфаторами на виборах до Європарламенту, які у ФРН відбулися 26 травня 2019 року. У порівнянні з останніми виборами 2014 року «зелені» покращили свій результат удвічі, набравши 20,5% голосів. Блок ХДС/ХСС отримав 28,9%, а СДПН – 15,8% [10].

У багатьох країнах, від Скандинавії до Португалії, «зелені» партії значно посилили свої

позиції, перш за все, завдяки підтримки молоді. У Франції «зелені» отримали 13,2% голосів – третє місце після партій Марін Ле Пен та Емманюеля Макрона. Характерно, що і Макрон, і Ле Пен також підтримують гасла «зелених». У Британії «зелені» обійшли правлячу Консервативну партію, отримавши четверте місце з 11,1% голосів. Історичне друге місце «зелені» посіли у Фінляндії з 16% голосів, третє – в Ірландії з 15% голосів, четверте – в Австрії з 14%. Загалом «зелені» збільшили представництво у Європарламенті з 50 до 69 місць [11].

Екологізм в умовах сучасного політичного процесу в нашій країні виявляє себе, перш за все, як громадсько–політичний рух, орієнтований на вирішення екологічних проблем суспільства, і меншою мірою – на розв'язання інших проблем. Вітчизняний екологічний рух глибоко трансформував суспільство, відкривши, по суті справи, процес формування громадянського суспільства.

Разом із тим, ще спостерігається певна «відірваність» екологістського руху від політичного процесу внаслідок відсутності впливових політичних партій на зразок європейських «зелених». Проте 10 червня 2019 р. відбувся другий етап XXXII з'їзду Партії Зелених України (ПЗУ), у роботі якого взяли участь лідери партії, депутати місцевих рад від ПЗУ, делегати від областей, активісти виборчого процесу. ПЗУ затвердила свою виборчу програму, ключовими пунктами якої є соціально–економічні пропозиції «зелених» та шляхи збереження/покращення екологічного стану України [12].

Загалом партії «зелених» вважаються партіями космополітів, прихильників мультикультурного суспільства і європейської інтеграції, прихильниками гуманізму, толерантності та привітного ставлення до людей. На заході фактично голосувати за партії «зелених» поступово стало ще й модою. Така тенденція сприяє утвердженню екологізму як парадигми розвитку суспільства, адже від стану довкілля залежить виживання людства. Отримання влади партіями «зелених» надасть можливість реалізувати політику гуманізму та об'єднати провідні практики для розвитку всіх країн світу. Популярність таких партій можна пояснити і розчаруванням громадян у діяльності владної еліти, неспроможної подолати актуальні суспільно–політичні проблеми.

Висновки. На переконання екологістів домінуюча соціальна парадигма нашого часу базується на таких хибних принципах:

– люди докорінно відрізняються від усіх інших створень на Землі;

– люди є господарями своєї долі, вони можуть обирати цілі й робити усе для їх досягнення;

– світ величезний й тому являє собою поле безмежних можливостей для людей;

– історія людства є історія прогресу, кожна проблема має своє вирішення, тому прогрес ніколи не припиниться [2].

З цієї точні зору, екологізм сповідує інші принципи які базуються на розумні синергетичної людини і природи. Екологізм можна вважати новою парадигму розвитку суспільства, здатною забезпечити комфортне існування, виживання людини у співробітництві з природою на глобальному рівні. Екологізм – полісистемний феномен, який постає водночас у декількох змістах. У більш широкому, виходячи з категорії «парадигма», це – соціально–політична парадигма, на підставі якої розвиваються інші ідеологічні системи соціально–політичного характеру, об'єднані ємним словом альтернативізм.

У більш вузькому розумінні, екологізм – один з ідеологічних напрямків, який ставить у найбільш актуалізованому вигляді проблему взаємовідносин суспільства і природи. Екологізм є альтернативною ідеологією, відмінною від тих, які розвиваються на базі домінуючої соціальної парадигми (соціалізм, консерватизм, лібералізм та ін.). Однак, виходячи з того, що людська цивілізація постійно знаходиться на стадії переходу від однієї парадигми до іншої, екологізм поступово буде втрачати статус альтернативної ідеології й перейде до розряду загальновизнаних.

Перспективи подальших досліджень. Нові питання, що стосується предмету дослідження даної статті, можна лише поставити, з тієї перспективою, що вони стануть предметом майбутнього аналізу науковців. Орієнтація на таку перспективу багато в чому пояснюється об'єктивними причинами: незавершеністю розвитку самого об'єкту дослідження, недосконалістю прогностичних можливостей, гносеологічними факторами тощо.

Список використаних джерел

1. 'Философия устойчивого развития и социальная экология': пособие, 2015, Зеленков, А. И. и др., Минск: *БГУ*, 200 с.

2. Поппер, ЛВ., 2014. 'Екологізм як сучасна ідеологічна система', *Гілея: науковий вісник*, Вип.84, с.456–461.

3. Андрос, ОЄ., 2009. 'Соціальна екологія у контексті ідеологічних напрямів сьогодення: огляд концепцій', *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка,* Серія: Філософія. Політологія, Київ, №91/93, с.48–53.

4. Андрос, ОЄ., 2012. 'Екологістські рухи в сучасному політичному процесі': монографія, Київ: *Стилос*, 206 с.

5. Халий, ИА., Каюмов, АА., 1999. 'Локальные экологические конфликты в СССР', *Сб. Экологическое движение: способы и методы действия*, Алматы, 212 с.

6. Головко, АЛ., 2018. 'Екологізм як світоглядно–ідеологічне підґрунтя осмислення природоохоронної діяльності', *Матеріали VIII наукових читань, присвячених пам'яті академіка В. В. Копєйчикова*. URL: http://elar.naiau.kiev.ua/jspui/handle/123456789/13536.

7. 'Экологизм. Окружающая середа философия общество'. URL: https://www.hisour.com/ru/environmentalism–39320/

8. Кислицын, СА., Токарев, АС., Евтушенко, СА., 2016. 'Политические тренды экологической субэлиты', *Коммуникология*, №6, с.127–139.

9. 'Экология и политика – несовместимый симбиоз'. URL: zampolit.com/analytics/ekologiya–i–politika–nesovmestimyy–simbioz/.

10. 'DW'. URL: https://www.dw.com/uk/.

11. 'Вибори у Європарламент: «зелена хвиля» та успіх друзів Росії', 2019. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/features–48423081.

12. 'Партія Зелених України презентувала свій список на парламентські вибори', 2019, *УНІАН*. URL: https://www.unian.ua/elections/10581264–partiya–zelenih–ukrajini–prezentuvala–sviy–spisok–na–parlamentski–vibori.html.

References

1. 'Filosofija ustojchivogo razvitija i social'naja jekologija (The philosophy of sustainable development and social ecology)': posobie, 2015, Zelenkov, A. I. i dr., Minsk: *BGU*, 200 s.

2. Popper, LV., 2014. 'Ekologizm jak suchasna ideologichna systema (Ecology as a modern ideological system)', *Gileja: naukovyj visnyk*, Vyp.84, s.456–461.

3. Andros, OJe., 2009. 'Social'na ekologija u konteksti ideologichnyh naprjamiv s'ogodennja: ogljad koncepcij (Social ecology in the context of the ideological directions of the present: an overview of the concepts)', *Visnyk Kyi'vs'kogo nacional'nogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, Serija: Filosofija. Politologija, Kyi'v, №91/93, s.48–53.

4. Andros, OJe., 2012. 'Ekologists'ki ruhy v suchasnomu politychnomu procesi (Ecologist movements in the modern political process)': monografija, Kyi'v: *Stylos*, 206 s.

5. Halij, IA., Kajumov, AA., 1999. 'Lokal'nye jekologicheskie konflikty v SSSR (Local environmental conflicts in the USSR)', *Sb. Jekologicheskoe dvizhenie: sposoby i metody dejstvija*, Almaty, 212 s.

6. Golovko, AL., 2018. 'Ekologizm jak svitogljadno–ideologichne pidg'runtja osmyslennja pryrodoohoronnoi' dijal'nosti (Ecology as a philosophical and ideological basis for understanding nature conservation activities)', *Materialy VIII naukovyh chytan', prysvjachenyh pam'jati akademika V. V. Kopjejchykova*. URL: http://elar.naiau.kiev.ua/jspui/handle/123456789/13536.

7. 'Jekologizm. Okruzhajushhaja sereda filosofija obshhestvo (Ecologism. Environment philosophy society)'. URL: https://www.hisour.com/ru/environmentalism–39320/

8. Kislicyn, SA., Tokarev, AS., Evtushenko, SA., 2016. 'Politicheskie trendy jekologicheskoj subjelity (Political trends of the ecological subelite)', *Kommunikologija*, №6, s.127–139.

9. 'Jekologija i politika – nesovmestimyj simbioz (Ecology and politics – incompatible symbiosis)'. URL: zampolit.com/analytics/ekologiya–i–politika–nesovmestimyy–simbioz/.

10. 'DW'. URL: https://www.dw.com/uk/.

11. 'Vybory u Jevroparlament: «zelena hvylja» ta uspih druziv Rosii' (Elections to the European Parliament: «green wave» and the success of Russian friends)', 2019. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/features–48423081.

12. 'Partija Zelenyh Ukrai'ny prezentuvala svij spysok na parlaments'ki vybory (The Green Party of Ukraine presented its list for parliamentary elections)', 2019, *UNIAN*. URL: https://www.unian.ua/elections/10581264–partiya–zelenih–ukrajini–prezentuvala–sviy–spisok–na–parlamentski–vibori.html.

* * *

ЗМІСТ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Aliieva E. E. Military-technical cooperation between turkey and Ukraine (Військово-технічне співробітництво між Туреччиною та Україною) 7
Арабаджиєв Д. Ю., Сергієнко Т. І. Маніпулювання свідомістю суспільства в умовах інформаційної та гібридної війни в Україні 12
Барабаш О. В. Досвід розвитку Республіки Коста-Ріка: реалізація проекту «чисте життя, щаслива країна» 16
Бокоч В. М. Антиукраїнська спрямованість релігійно-політичної концепції «руського мира» 26
Васильчук Є. О. Ідеологічні доктрини парамілітарних праворадикальних об'єднань в Україні (1990-2014 рр.) 31
Гарькавий Є. М. Генезис інституалізації стратегічних комунікацій сил оборони в умовах сучасного інформаційного протиборства 41
Григор О. О. Людство перед необхідністю стабільного світу: конструктивні ініціативи і філософські пошуки консенсусу 47
Гурицька М. С., Рихлік В. А., Шмига Ю. І. Особливості становлення громадянського суспільства та інформаційного суспільства в сучасній Україні 54
Денисюк С. Г. Екологізм як нова соціально-політична парадигма розвитку суспільства 60
Забіян В. В. Членство в БРІКС як фактор трансформації зовнішньої політики Китаю 65
Комарницький В. В. Теоретико-методологічне обґрунтування функціональної складової політичних партій 71
Крупеня І. М. 34-й саміт АСЕАН – важлива подія в субрегіоні Південно-Східної Азії 76
Лаврук Т. Геополітичний центр та периферія: фактори генезису 80
Луценко А. В. Окремі аспекти оборонної політики Австрії 86
Рудень Д. М. Кандидати від партій лівого руху на виборах президента України 2019 року: криза ідеології та особистостей 89
Сваволя І. З. Гендерна політика: проблематика ролі жінки у цивільно-військових відносинах 93
Чекалюк В. В., Ільянова А. О. Політичні перегони «вибори 2024»: перспективні методи формування громадської думки 97
Щолокова Г. В. Національний брендинг: теоретико-методологічний та праксеологічний виміри ....102.

CONTENT

POLITICAL SCIENCES

Aliieva E. E. Military–technical cooperation between turkey and Ukraine 7
Arabadzhiev D. Yu., Sergienko T. I. Manipulation of society conflicts in the conditions of information and hybrid war in Ukraine 12
Barabash O. V. The experience of the Republic of Costa Rica: the implementation of the project «clean life, happy country» 16
Bokoch V. M. Anti–Ukrainian orientation religious–political concept «Russian world» 26
Vasylchuk E. O. Ideological doctrines of paramilitary right–radical unions in Ukraine (1990–2014) 31
Harkavyi Y. N. Genesis of the defence forces strategic communications institutionalization in the conditions of the modern information warfare 41
Greigor O. O. Humanity is faced with the need stable peace: constructive initiatives and philosophical search for consensus 47
Hurytska M. S., Rykhlik V. A., Shmyha J. I. Features of the formation of civil society and the information society in modern Ukraine 54
Denysiuk S. G. Ecology as a new social and political paradigm of society development 60
Zabiian V. V. Membership in BRICS as factor for China's foreign policy transformation 65
Komarnytskyy V. V. Theoretical and methodological justification of the functional component of political parties 71
Krupenya I. M. 34th ASEAN summit – the important event in the sub–region of South–East Asia 76
Lavruk T. Geopolitical center and its backyards: genesis factors 80
Lutsenko A. V. Specific aspects of the defense policy of Austria 86
Ruden D. M. Candidate of left movement on the elections of the president of Ukraine in 2019: crisis of ideology and personality 89
Svavolya I. Z. Gender policy: women's role in civil – military relations 93
Chekalyuk V. V., Ilianova A. O. Political elections 2014: perspective methods formation of public opinion 97
Shcholokova G. V. National branding: theoretical, methodological and praxeological dimensions 102

ISSN 2076–1554

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ВГО Українська академія наук

Видавництво «Гілея»

Гілея

Науковий вісник

Випуск 146 (№ 7)

Ч. 3. Політичні науки

Київ – 2019

ISSN 2076–1554

Збірник засновано 2004 року. Вихід з друку – щомісячно

Фахове видання
з філософських, політичних наук затверджено наказом Міністерства освіти і науки України
№ 747 від 13 липня 2015 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації: серія КВ № 22632-12532ПР від 24 квітня 2017 року

Друкується за рішенням:
Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 15 від 27 червня 2019 р.)

Збірник входить до міжнародних баз
Google Scholar; Index Copernicus (Польща); EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); InfoBase Index (Індія).

Шеф – редактор:

Андрущенко В. П., д–р філос. наук, проф.,член – кор. НАН України, акад. НАПН України (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Головний редактор:

Вашкевич В. М., д–р філос. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Співредактори:

Кивлюк О. П., д–р філос. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Муляр В. І., д–р філос. наук, проф. (Україна, Житомир)

Редакційна рада:

Андрущенко В. П., д–р філос. наук, проф., член – кор. НАН України, акад. НАПН України (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Вашкевич В. М., д–р філос. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Зеленков А. І., д–р філос. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Колесник В. Ф., д–р іст. наук, проф., член-кор. НАН України (Україна, Київ)
Мирзаханян Р., д–р іст. наук, проф. (Арменія, Єреван)
Михальченко М. І., д–р філос. наук, проф., член – кор. НАН України (Україна, Київ)
Рафальський О. О., д–р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Савельєв В. Л., д–р іст. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Солдатенко В. Ф., д–р іст. наук, проф., член-кор. НАН України (Україна, Київ)
Степико М. Т., д–р філос. наук, проф. (Україна, Київ)

Редакційна колегія з політичних наук:

Андрусишин Б. І., д–р іст. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Андрюкайтене Р., д-р PhD соціальних наук (менеджмент), (Литва, Маріямполь)
Бабкіна О. В., д–р політ. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Балабанов К. В., д–р політ. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
Варзар І. М., д–р політ. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Васильчук Є. О., д–р політ. наук, доц. (Україна, Черкаси)
Войналович В. А., д–р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Іванов М. С., д–р політ. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
Картунов О. В., д–р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Кізіма С. А., д-р політ. наук. проф.. (Білорусь, Мінськ)
Котигоренко В. О., д–р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Крась І., д–р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)
Лапина С. В., д–р соц. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Макаренко Л. Л., д–р пед. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Остапенко М. А., д–р політ. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Римаренко С. Ю., д–р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Срогошу Т., д-р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)

Гілея: науковий вісник. – К. : «Видавництво «Гілея», 2019. – Вип. 146 (№ 7). Ч. 3. Політичні науки. – 109 с.

Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем сучасної науки в умах полікультурного глобалізаційного суспільства. Основні рубрики охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.

© Редакційна колегія, 2019
© Автори статей, 2019
© Національний педагогічний університет імені М. П.Драгоманова, 2019
© ВГО Українська академія наук, 2019

ISSN 2076-1554

NATIONAL PEDAGOGICAL
DRAGOMANOV UNIVERSITY

Academy of Sciences of Ukraine

Publishing House Hileya

Hileya

SCIENTIFIC BULLETIN

Volume 146 (No. 7)
Part 3. Political sciences

Kyiv – 2019

ISSN 2076–1554

The collection is founded in 2004. Printed on a monthly basis

Scientific professional publication
on philosophy and politics order of the Ministry of Education and Science
No. 747 dated July 13, 2015

Certificate of printed mass media's state registration (re-registration):Series КВ № 22632-12532ПР from April 17th, 2017

Printed by decision
of National Pedagogical Dragomanov University *(protocol № 15 of June 27, 2019)*

The collection is a member of international database
Google Scholar; Index Copernicus (Poland); EBSCO Publishing. Inc. (USA),SIS (Scientific Indexing Services) (USA); InfoBase Index (India).

Honored Chief Editor:

Andrushchenko V. P., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, Acad. of NAPS Ukraine (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Chief Editor:

Vashkevych V. M., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Co-editor:

Kyvliuk O. P., Doctor of Philosophical Sciences, Senior Scientist, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Muliar V. I., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Ukraine, Zhytomyr)

Editorial board:

Andrushchenko V. P., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, Acad. of NAPS Ukraine (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)
Vashkevych V. M., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)
Zelenkov A. I., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Belarus, Minsk)
Kolesnyk V. F., Doctor of Historical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, (Ukraine, Kyiv)
Myrzakhanian R., Doctor of Historical Sciences, (Armenia, Ierevan)
Mykhalchenko M. I., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, (Ukraine, Kyiv)
Rafalskii O. O., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv)
Saveliev V. L., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)
Soldatenko V. F., Doctor of Historical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, (Ukraine, Kyiv)
Stepyko M. T., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv)

Editorial board Political Sciences:

Andrusyshyn B. I., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)
Andriukaitene R., Doctor of Social Sciences (Management) (Lithuania, Mariyampole)
Babkina O. V., Doctor of Political Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)
Balabanov K. V., Doctor of Political Sciences, Professor, (Ukraine, Mariupol)
Varzar I. M., Doctor of Political Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)
Vasylchuk E. O., Doctor of Political Sciences, Associate Professor, (Ukraine, Cherkasy)
Voinalovych V. A., Doctor of Political Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv)
Ivanov M. S., Doctor of Political Sciences, Professor, (Ukraine, Mykolaiiv)
Kartunov O. V., Doctor of Political Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv)
Kizima S. A., Doctor of Political Sciences, Professor, (Belarus, Minsk)
Kotygorenko V. O., Doctor of Political Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv)
Kras I., Doctor Habilitatus, Professor, (Poland, Chenstohov)
Lapina S. V., Doctor of Social Sciences, Professor, (Belarus, Minsk)
Makarenko L. L., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)
Ostapenko M. A., Doctor of Political Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)
Rymarenko S. Y., Doctor of Political Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv)
Srogoshu T., Doctor Habilitatus, Professor, (Poland, Chenstohov)

Hileya: Scientific Bulletin. – Kyiv : «Publishing house «Hileya», 2019. – Volume 146 (№ 7). Part 3. Political Sciences. – 109 p.

The collections' concept is based on a multifaceted scientific coverage of the problems of formation of informational civilization. The main headings cover areas of historical, philosophical and political sciences. It is designed for specialists in the humanities and socio-political sciences.

©Editorial board, 2019
©Authors of articles, 2019
©National Pedagogical Dragomanov University, 2019
© Academy of Sciences of Ukraine, 2019

ПРЕДСТАВНИЦТВА
збірника «Гілея: науковий вісник» в Україні

Вінницьке представництво
(Вінницький національний технічний університет)
керівник **Денисюк С. Г.**, доктор політичних наук, професор
e–mail: sg_denisiyk@mail.ru

Дніпропетровське представництво
(Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара)
керівник **Вершина В. А.**, кандидат філософських наук, доцент
e–mail: vivi.dp@ukr.net

Запорізьке представництво
(Запорізький національний технічний університет)
керівник **Ємельяненко Є. О.**, кандидат філософських наук, доцент
e–mail: gileya_zaporizhzhya@ukr.net

Івано–Франківське представництво
(Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, м. Івано–Франківськ)
керівник **Дзвінчук Д. І.**, доктор філософських наук, професор
e–mail: fuid@ua.fm

Луганське представництво
(Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля, м. Старобільськ)
керівник **Михайлюк В. П.**, доктор історичних наук, професор
e–mail: vital_mih@ukr.net

Львівське представництво
(Національний університет «Львівська політехніка»)
керівник **Карівець І. В.**, кандидат філософських наук, доцент
e–mail: sacre@ukr.net

Маріупольське представництво
(Маріупольський державний університет)
керівник **Булик М.**, кандидат політичних наук, доцент
e–mail: vorlok@ukr.net

Миколаївське представництво
(Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського)
керівник **Макарчук С. С.**, кандидат історичних наук, доцент
e–mail: rvgreabis@farlep.mk.ua
координатор **Шкуренко К. О.**, кандидат політичних наук, доцент
e–mail: sh_kamila@mail.ru

Одеське представництво
(Одеський національний університет імені І. І. Мечникова)
керівник **Барвінська П. І.**, кандидат історичних наук, доцент
e–mail: barwinskaja@ua.fm

Подільське представництво
(Подільський державний аграрно–технічний університет,
м. Кам'янець–Подільський)
керівник **Колосюк І. А.**, кандидат філософських наук, доцент
e–mail: ikolosyuk@ukr.net

Полтавське представництво
(Полтавський факультет Національної юридичної академії
України ім. Ярослава Мудрого)
керівник **Куцепал С. В.**, доктор філософських наук, професор
e–mail: svkutsepal@rambler.ru

Сумське представництво
(Сумський державний університет)
керівник **Дегтярьов С. І.**,
доктор історичних наук, професор
e–mail: starsergo@bigmir.net

Тернопільське представництво
(Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка)
керівник **Кліш А. Б.**, кандидат історичних наук, доцент
e–mail: Klish_Andriy@ukr.net

Ужгородське представництво
(Ужгородський національний університет)
керівник **Мелеганич Г. І.**, кандидат політичних наук, доцент
e–mail: melgi@ukr.net

Уманське представництво
(Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини)
керівник **Кривошея І. І.**, кандидат історичних наук, доцент
e–mail: igorkryvosheia@gmail.com

Харківське представництво
(Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»)
керівник **Владленова І. В.**, доктор філософських наук, професор
e–mail: vladlenova@email.ua

Хмельницьке представництво
(Хмельницький національний університет)
керівник **Гоцуляк В. М.**, кандидат політичних наук, доцент
e–mail: gotsylak@ukr.net

Черкаське представництво
(Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького)
керівник **Васильчук Є. О.**, доктор політичних наук, доцент
e–mail: vasilchuk84@bk.ru

Чернігівське представництво
(Чернігівський державний інститут економіки і управління)
керівник **Горобець С. М.**, молодший науковий співробітник
e–mail: olen–g@yandex.ru

ПРЕДСТАВНИЦТВО
збірника «Гілея: науковий вісник» в Азербайджані

(Національна Академія Наук Азербайджану, м. Баку)
керівник **Махмудов М. А.**, доктор філософії
e–mail: matlabm@yandex.com
координатор **Рагімлі Р.**, науковий співробітник
e–mail: rus_rahimli@yahoo.com

ПРЕДСТАВНИЦТВА
збірника «Гілея: науковий вісник» в Білорусі

(Академія управління
при Президентові Республіки Білорусь, м. Мінськ)
керівник **Алейникова С. М.**, кандидат соціологічних наук, доцент
e–mail: alejnsvetlana@yandex.ru
(Брестський державний університет імені О. С. Пушкина, м. Брест)
керівник **Шостак Г. В.**, кандидат педагогічних наук
e–mail: shostak1964@brest.by
(Гомельський державний університет
імені Франциська Скорини, м. Гомель)
керівник **Мезга М. М.**, доктор історичних наук, професор
e–mail: nmezga@gsu.by

ПРЕДСТАВНИЦТВА
збірника «Гілея: науковий вісник» в Польщі

(Університет імені Адама Міцкевича в Познані)
керівник **Димчик Р.**, доктор, викладач,
e–mail: dymczyk@wp.pl
(Інститут історії Академії імені Яна Длугоша в Ченстохові)
керівник **Моравец Н.**, доктор, викладач
e–mail: mornor@wp.pl

Запрошуємо Вас відвідати наш сайт: **www.gileya.org**
E–mail: gileya.org.ua@gmail.com
Див. також: Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: www.nbuv.gov.ua/portal
Розділ: Наукова періодика України: журнали та збірники наукових праць

Agencies of collection «Hileya scientific bulletin» in Ukraine

Vinnytsia Agency
(Vinnytsia National Technical University)
Director **Denysiuk S.G.,** Doctor of Political Sciences, Professor
e-mail: sg_denisiyk@mail.ru

Dnipro Agency
Dnipro National Honchara University
Director **Vershyna V.A.,** Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor
e-mail: vivi.dp@mail.ru

Zaporizhia Agency
(Zaporizhia National Technical University)
Director **Iemelianenko E.O.,** Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor
e-mail: gileya_zaporizhzhya@ukr.net

Ivano-Frankivsk Agency
(Prykarpatskii National Stefanyk University, Ivano-Frankivsk)
Director **Dychkovska G.O.,** Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor
e-mail: go_osmomysl@ukr.net

Luhansk Agency
(Eastern Ukraine National Dal University, Starobilsk)
Director **Mykhailiuk V.P.,** Doctor of Historical Sciences, Professor
e-mail: vital_mih@ukr.net

Lviv Agency
(National University "LvivslaPolitechnika")
Director **Karivets I.V.,** Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor
e-mail: sacre@ukr.net

Mariupol Agency
(Mariupol National University)
Director **Bulyk M.,** Candidate of Political Sciences, Associate Professor
e-mail:vorlok@ukr.net

Mykolaiiv Agency
(Mykolaiiv National Sukhomlynskii University)
Director **Makarchuk S.S.,** Candidate of Historical Sciences, Associate Professor
e-mail: rvgreabis@farlep.mk.ua
Coordinator **Shkurenko K.O.,** Candidate of Political Sciences, Associate Professor
e-mail: sh_kamila@mail.ru

Odesa Agency
(Odesa National Mechnykov University)
Director **Barvinska P.I.,** Candidate of Historical Sciences, Associate Professor
e-mail: barwinskaja@ukr.net

Podilskyi Agency
(Podilskyi National Agro-Technical University, Kamianets-Podilskyi)
Director **Kolosiuk I.A.,** Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor
e-mail: ikolosyuk@ukr.net

Poltava Agency
(Poltava Department of National Juridical Academy)
Director **Kucepal S.V.,** Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor
e-mail: svkutsepal@rambler.ru

Symu Agency
(Symu National University)
Director **Dehtiarov S.I.,** Candidate of Historical Sciences, Associate Professor
e-mail: starsergo@bigmir.net

Ternopil Agency
(Ternopil National Pedagogical Hnatiuk University)
Director **Klish A.B.,** Candidate of Historical Sciences, Associate Professor
e-mail: klish_andriy@ukr.net

Uzhgorod Agency
(Uzhgorod National University)
Director **Meleganych G.I.,** Candidate of Political Sciences, Associate Professor
e-mail: melgi@ukr.net

Uman Agency
(Uman National Pedagogical Tychyna University)
Director **Kryvosheia I.I.,** Candidate of Political Sciences, Associate Professor
e-mail: igorkryvosheia@gmail.com

Kharkiv Agency
(National Technical University "KharkivPolitechnical Institute")
Director **Vladlenova I.V.,** Doctor of Philosophical Sciences, Professor
e-mail: vladlenova@email.ua

Khmelnytsk Agency
(Khmelnytsk National University)
Director **Gotsuliak V.M.,** Candidate of Political Sciences, Associate Professor
e-mail: gotsuliak@ukr.net

Cherkasy Agency
(Cherkasy National Khmelnytskii University)
Director Vasylchyk E.O., Candidate of Political Sciences, Associate Professor
e-mail: vasilchuk84@bk.ru

Chernigiv Agency
(Chernigiv National Institute of Economy and Management)
Director **Topol O.V.,** Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor
e-mail: topololga@ukr.net
Coordinator **Horobets C.M.,** Junior Scientist
e-mail: olen-g@yandex.ru

Agency of collection «Hileya scientific bulletin» in Azerbaijan

(Azerbaijan National Scientific Academy, Baku)
Director **Mahmudov M.A.,** Doctor of Philosophy
e-mail: matlabm@yandex.com
Coordinator **Rahimli R.,** Scientist
e-mail: rus_rahimli@yahoo.com

Agencies of collection «Hileya scientific bulletin» in Belarus

(Management Academy by the President of Belarus Republic, Minsk)
Director **Aleinikova S.M.,** Candidate of Sociological Sciences, Associate Professor
e-mail: alejnsvetlana@yandex.ru
(Brest National Pushkin University, Brest)
Director **Shostak G.V.,** Candidate of Pedagogical Science
e-mail: shostak1964@brest.by
(Homel National Skoryni University, Homel)
Director **Mezga M.M.,** Candidate of Historical Sciences, Associate Professor
e-mail: nmezga@gsu.by

Agencies of collection «Hileya scientific bulletin» in Poland

(Adam Mitskevich University, Poznan)
Director **Dymchyk R.,** Doctor, Lecturer
e-mail: dymczyk@wp.pl
(Institute of History of Dlugosha Academy, Chenstohov)
Director **Moravets H.,** Doctor, Lecturer
e-mail: mornor@wp.pl

You are welcome to visit our webpage: www.gileya.org
e-mail: gileya.org.ua@gmail.com
Also visit: Webpage of National Vernadskyi Library of Ukraine:
www.nbuv.gov.ua/portal
Section: Scientific Publications of Ukraine: magazines and collection of scientific papers

Правила оформлення та подання рукопису до наукового видання «ГІЛЕЯ: НАУКОВИЙ ВІСНИК: ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ»

1. Наукова стаття повинна містити такі необхідні елементи:

– постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;
– аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;
– формулювання цілей статті (постановка завдання);
– виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;
– висновок з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

2. Мова написання рукопису: статті подаються мовою оригіналу: українська, російська, англійська, німецька, французька, іспанська, польська, чеська.

3. Рукопис статті подається до редакції у формі: файлу рукопису, який надсилається на електронну адресу редакції **gileya.org.ua@gmail.com** у форматі **«Автор – Назва статті.doc».**

4. Рукопис статті не має містити заборонених до друку матеріалів, оскільки збірник є відкритим джерелом інформації. Авторський текст не має бути опублікованим раніше та не бути перекладом раніше опублікованої статті. За зміст статті та інформаційне наповнення несе відповідальність автор статті та рецензенти.

5. Рішення про можливість публікації статті приймає **редколегія та незалежні рецензенти.**

6. Загальні вимоги до рукопису статті:

– **обсяг рукопису – 20–24 тис.** знаків (як виняток, не більше **40 тис.** знаків), включаючи рисунки та таблиці;
– стаття повинна бути підготовлена за допомогою редактора **Microsoft Word for Windows** (версії 97, 2000, XP, 2003, 2007) або сумісного редактора;
– **формат аркуша – А4** (210х297), орієнтації сторінки – **«книжна»; інтервал між рядками – 1,5 пт**;
– **рисунки, фотографії, графіки слід вставляти в текст статті як об'єкт.** Положення об'єкта – **«в тексті»**;
– **рисунки**, створені у вбудованому у Microsoft Word редакторі рисунків, слід подавати як згруповані об'єкти;
– **рисунки та таблиці** не повинні розривати речення в абзаці, тобто вони мають бути розташовані після того абзацу, в якому на них робиться перше посилання в тексті.

7. Розташування структурних елементів статті:

– **індекс УДК;**
– **ім'я, по–батькові, прізвище** автора (авторів);
– **науковий ступінь, вчене звання; посада і місце роботи** (подається без скорочень); **e–mail; ORCID (http://orcid.org/)**.
– **назва статті та анотація** українською (або регіональною мовою) та англійською мовами. Анотація повинна бути структурованою, містити мету дослідження, застосовані методи, основні одержані висновки;
– **ключові слова** українською (або регіональною мовою) та англійською мовами;
– **Список використаних джерел**. Список літератури наводиться наприкінці статті у алфавітному порядку на мові оригіналу, відповідно до **Harvard Referencing style (гуманітарні науки та суспільні науки) – (http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/16051/22/ Harvard_Referencing_style.PDF).**
– **References**. Список літератури транслітерується латинськими літерами (References). Якщо наукова праця написана мовою, що використовує кириличний алфавіт, то її бібліографічний опис необхідно транслітерувати латинськими літерами. Після назви праці латинськими літерами зазначається переклад англійською мовою у дужках.

8. Посилання на джерела в тексті подаються за таким зразком: [7, с. 123], де 7– номер джерела за списком використаних джерел , 123 – сторінка. Посилання на декілька джерел одночасно подаються таким чином: [1; 4; 8] або [2, с. 32; 9, с. 48; 11, с. 257]. Посилання на архівні джерела – [15, арк. 258, 231зв].

9. Рукопис статті, автори яких не мають наукового ступеня, супроводжуються зовнішньою рецензією кандидата або доктора наук за фахом публікації або витягом із протоколу засідання кафедри (відділу) про рекомендацію статті до друку. Рецензія завіреною печаткою. Рецензія або витяг з протоколу подається у сканованому вигляді електронною поштою.

10. Відповідальність за зміст, точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори матеріалів. Редакція залишає за собою право на незначне редагування і скорочення, а також літературне виправлення статті (зі збереженням головних висновків та стилю автора). Редколегія може не поділяти світоглядних переконань авторів.

11. Відомості про автора (авторів): прізвище, ім'я, по–батькові, вчений ступінь, вчене звання, посада і місце роботи (без скорочень), службова і домашня адреси з поштовим індексом, контактний телефон, e–mail, відділення Нової пошти.